

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4 – ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ)

1^ο ΘΕΜΑ

1Α) (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. τιμοκρατία	α. επικράτηση των «ολίγων»
2. βασιλεία	β. ευγενείς που επιβλήθηκαν δια της βίας
3. ηγεμονία	γ. κριτήριο διάκρισης των πολιτών είναι το εισόδημα
4. τυραννίδα	δ. κυρίαρχο πολιτικό όργανο η εκκλησία του δήμου
5. δημοκρατία	ε. κληρονομικός άρχοντας
6. ολιγαρχία	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη Σωστό, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

1. Η αρχαϊκή εποχή ακολουθεί χρονικά την κλασική.
2. Η πόλη-κράτος έχει ως βασικές αρχές αλλά και προϋποθέσεις ύπαρξης την ελευθερία, την αυτονομία και την αυτάρκεια.
3. Η πόλη-κράτος συγκροτήθηκε γεωγραφικά από το άστυ και την υπαίθρο χώρα.
4. Η ίδρυση αποικιών την αρχαϊκή εποχή (8ος-6ος αι. π.Χ.) ήταν επιχείρηση οργανωμένη εξολοκλήρου από τη μητέρα-πόλη (μητρόπολη).
5. Ο δεύτερος ελληνικός αποικισμός κατευθύνθηκε κυρίως προς τη νότια Ιταλία και Σικελία.

1Β) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Μια από τις αιτίες που οδήγησαν στον δεύτερο αποικισμό ήταν η:
α. μετανάστευση β. άφιξη προσφύγων γ. μεγάλη προσφορά πρώτων υλών δ. μεγάλη ζήτηση πρώτων υλών
2. Φυλετική οργάνωση διατήρησαν κατά την αρχαϊκή εποχή:
α. όλες οι περιοχές του ελληνικού κόσμου
β. ανάμεσα σε άλλους Έλληνες, οι Αθηναίοι
γ. ανάμεσα σε άλλους Έλληνες και οι Μακεδόνες
δ. καμία περιοχή του ελληνικού κόσμου
3. Οι ευγενείς κατά την αρχαϊκή εποχή αποκαλούνταν και: α. εσθλοί β. τύραννοι γ. δυνατοί δ. τιμητές
4. Οι βασικές επιδιώξεις και προϋποθέσεις ύπαρξης της πόλης-κράτους ήταν:
α. η δημιουργία αποικιών
β. η εγκαθίδρυση της δημοκρατίας
γ. η ισηγορία, η αυτονομία και η ισονομία
δ. η ελευθερία, η αυτονομία και η αυτάρκεια

2. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

πόλη-κράτος, πόλις ή άστυ, μητρόπολη, χαλκιδικό αλφάβητο, στενοχωρία (αρχαϊκής εποχής), ισονομία/ισηγορία, εκκλησία του δήμου, οπλιτική φάλαγγα, νομοθέτες/αισυμνήτες

2ο ΘΕΜΑ

1. Ποια ήταν τα αίτια που συνέβαλαν στην ίδρυση των αποικιών κατά τον δεύτερο αποικισμό (8^{ος}-6^{ος} αι. π.Χ.);
2. Ποια ήταν τα βασικά συστατικά στοιχεία της πόλης-κράτους από οργανωτικής άποψης και ποιες οι βασικές επιδιώξεις των πολιτών;
3. Σε ποιες περιοχές εξαπλώθηκαν οι Έλληνες κατά τον δεύτερο αποικισμό και ποιες ήταν οι συνέπειες της εξαπλώσής τους στον τομέα του πολιτισμού;
4. Ποιες ήταν οι συνέπειες στην κοινωνία των πόλεων-κρατών από τις οικονομικές μεταβολές του δεύτερου ελληνικού αποικισμού;
5. Να εξηγήσετε γιατί ο θεσμός της πόλης-κράτους αποτέλεσε σημαντική καινοτομία για την εξέλιξη του πολιτισμού.

3ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται,

- α. να παρουσιάσετε τα κυριότερα αίτια του δεύτερου ελληνικού αποικισμού (8^{ος}-6^{ος} αι. π.Χ.).
- β. να αναφερθείτε στη σχέση των αποικιών με τις μητροπόλεις.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Θουκυδίδης λέει πως το κύριο αίτιο του αποικισμού ήταν η αναζήτηση γης και αυτό, από άποψη πολύ γενική, φαίνεται να είναι σωστό. [...] Φαινόταν πολύ εύλογο να πιστεύουμε ότι σε πολλά μέρη στη Δύση, όπως ιδιαίτερα στις Συρακούσες, η εισαγωγή ελληνικής κεραμικής από τους εγχωρίους είχε αρχίσει προτού φτάσουν εκεί άποικοι και ήταν λογικό να συμπεράνουμε από αυτό πως το εμπόριο ήταν παράγοντας σπουδαίος, αν όχι αποφασιστικός, για την αποστολή των αποίκων. [...] Είδαμε πως αυτή την εποχή επικρατούσε γενικά η αριστοκρατική μορφή διακυβερνήσεως. [...] Μ' αυτές τις περιστάσεις υπήρχαν στους ανθρώπους ισχυρές παρορμήσεις να εγκαταλείψουν τη γενέτειρα πόλη τους [...] και να συμμετάσχουν στην ίδρυση μιας νέας πολιτείας, όπου θα μπορούσαν να άρχουν οι ίδιοι.

Bury, J.B. & Meiggs, R., *Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδος μέχρι τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, μτφρ. Κ. Ν. Πετρόπουλος, Καρδαμίτσα, Αθήνα 1978, σσ. 106-107.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Οι αποικίες της εποχής εκείνης ιδρύθηκαν από πόλεις, γι' αυτό και διαφέρουν από τους συνοικισμούς της δεύτερης χιλιετίας. Ο αποικισμός γινόταν τώρα από μια «μητρόπολη», με την οποία η νέα κοινότητα διατηρούσε τη σχέση θυγατρικής πόλεως. [...] Η νέα κοινότητα ήταν πόλη όπως ακριβώς η μητρόπολη. [...] Ωστόσο ως πολιτική κοινότητα, ως «πόλις», ήταν κατά κανόνα ανεξάρτητη από αυτήν. [...] Ο πολίτης της αποικίας δεν ανήκε πλέον στο σώμα των πολιτών της μητροπόλεως. [...] Θετική επίδραση στην περαιτέρω ανάπτυξη των αποικιών είχε επίσης το γεγονός ότι αυτές δεν διοικούνταν από την μητρόπολη, αλλά από τους πολίτες που ήταν εγκατεστημένοι εκεί.

Wilcken, Ul., *Αρχαία ελληνική Ιστορία*, μτφ. Ι. Τουλουμάκου, Παπαζήση, Αθήνα 1976, σσ. 119-120.